

**JEVNAKER
KOMMUNE**

Kultur- og kirkedep.

07. MAI 2007

2006/6573-256

Vår ref.: 07/00073 -3- MBJ

Arkivnr.: C60 &13

Deres ref.:

Dato: 03.05.2007

Det kongelige kultur- og kirkedepartement
Postboks 8030 Dep

0030 OSLO

MELDING OM VEDTAK

Jevnaker Kommunestyre behandlet den 26. april 2007, i sak 31 høringsuttalelse - "Bibliotekreform 2014", og fattet slikt vedtak:

"Jevnaker kommune oversender følgende høringsuttalelse på "Bibliotekreform 2014":

Jevnaker kommune gir i hovedsak sin tilslutning til de satsinger som er planlagt i henhold til "Bibliotekreform 2014".

Imidlertid: Strategi for mål 2.1, planene om strukturendringer i biblioteksektoren som foreslår at folkebibliotek med færre enn 5 årsverk må konsolideres med andre bibliotek for å bli store nok i henhold til Bibliotekutredningens mål, kan vi **ikke støtte**. Vi ser ikke at bibliotekbrukerne kan vinne noe på en slik sammenslåing. Vi frykter det motsatte: At konsolideringer vil føre til en for sterk sentralisering av biblioteksektoren, og i sin tur nedlegging av små folkebibliotek som publikum har behov for og ønsker å ha i sitt Lokalmiljø".

Vedlagt følger særutskrift fra behandlingen.

Ønsker du ytterligere informasjon, vennligst kontakt saksbehandler Solfrid Reum Flatla.

Med hilsen

May-Britt M. Johnsen

May-Britt M. Johnsen
Konsulent

Jevnaker Samfunnshus

Postadresse:

Postboks 70

3521 Jevnaker

Besøksadresse:

Kirkegt. 6

3520 Jevnaker

Telefon:

61 31 57 00

Telefax:

61 31 58 50

Bankgiro:

2030.19.96102

JEVNAKER KOMMUNE

SÆRUTSKRIFT

SAKSGANG:			
R.f.	Utvalg	Møtedato	Utvalgssaksnr
1	Kommunestyret	26.04.07	031/07

Saksbehandler : Solfrid Reum Flatla

Arkiv: C60 &13

Saksmappe: 07/00073-2

Dato: 14.02.2007

HØRINGSUTTALELSE - "BIBLIOTEKREFORM 2014"

Vedlegg:

Høringsbrev "Bibliotekreform 2014"
"Bibliotekreform 2014. Del I. Strategier og tiltak"

Andre dokumenter:

Fakta/saksopplysninger:

Utdannings- og forskningsdepartementet (nåværende Kunnskapsdepartementet) og Kultur- og kirke departementet fastsatte i 2004 mandat for utredning av et samlet bibliotekfelt. Samtidig ble det oppnevnt en referansegruppe med 11 medlemmer fra relevante fagmiljøer. Mandatet for utredningen ble utformet i samsvar med de premissene som ble lagt til grunn i St. meld. nr. 48 (2002-2003) *Kulturpolitikk fram mot 2014*. Utredningen ble utført av ABM-utvikling på oppdrag fra de to departementene og "Bibliotekreform 2014" ble overlevert 25. september 2006

De tre viktigste elementene i den foreslåtte bibliotekreformen:

1. Felles nasjonale digitale tjenester: Ved å utvikle og tilby digitalt innhold og nettbaserte tjenester er målet å skape et digitalt bibliotek som gir alle enkel tilgang til kunnskap og kultur. Dette krever samarbeid mellom bibliotekene og nasjonal koordinering og finansiering.
2. Norgesbiblioteket – nettverket av bibliotek i Norge: Det foreslås en reform av bibliotekstrukturen. Befolkningen i små kommuner har behov for samme omfang og kvalitet på bibliotek tjenester som de som bor i store byer. Målet er å gi et gjennomgående bedre bibliotektilbud gjennom sterkere bibliotek og kompetansemiljøer, som er i stand til å utvikle flere og bedre tjenester. Styrkingen vil skje gjennom samarbeid og samordninger til sterkere enheter med bredere tjenestetilbud.
3. Kompetanseutvikling for ansatte: Formålet er å styrke og fornye kompetansen i biblioteksektoren. Bibliotekene skal ha en bred og oppdatert kompetanse for å yte bedre tjenester. Bibliotekforskning skal gi ny kunnskap.

Dessuten skal det fysiske biblioteket videreutvikles som et sted for læring, kulturformidling og som et sted for integrering og kulturelt mangfold. Bibliotekene skal i større grad være et

unik og synlig tilbud overalt der brukerne er: på nettet, i forskningen og undervisningen, og på det lokale biblioteket.

Nærmere om punkt 2 står beskrevet i utredningen s. 33: "Et konsolidert bibliotek skal ha minimum 6-8 årsverk fordelt på variert faglig kompetanse. Fylkeskommunene skal, gjennom et tett samarbeid med ABM-utvikling, være koordinatorene for å realisere de nye bibliotekene i et nært samarbeid med kommunene og bibliotekene." Det foreslås at i løpet av 2008 skal det i alle fylker være iverksatt prosesser for å etablere nye konsoliderte bibliotek som omfatter bibliotekene i flere kommuner.

Foruten disse tre punktene som nevnes spesielt i høringsbrevet, er det også foreslått å iverksette et program for skolebibliotekutvikling. Det står i utredningen s 33:

"Det bør iverksettes et program for skolebibliotekutvikling som tar utgangspunkt i en nærmere vurdering av hvilke funksjoner skolebibliotekene skal ivareta i en mer digital framtid, samt en vurdering av ressurs- og kompetansebehov og av hvordan skole- og folkebibliotek kan samarbeide. Programmet bør i tillegg til Bibliotekutredningen bygge på erfaringer og kunnskap fra *Gi rom for lesing!* og Utdanningsdirektoratets skolebibliotekundersøkelse i 2006." Det foreslås at et program for skolebibliotekutvikling skal være iverksatt i løpet av 2009.

Generelle kommentarer til reformforslagene:

For Jevnaker kommunes del er det spesielt punktet om konsolidering til større bibliotekenheter som berører og må vurderes. Jevnaker folkebibliotek har i dag to årsverk, og vil derfor etter utredningens mål være et så lite bibliotek (under 5 årsverk) at det skal konsolideres med et eller flere andre for å bli stort nok. (6-8 årsverk)

Alle kommuner berøres også av forslaget om å iverksette et program for skolebibliotekutvikling, og forslaget om å utarbeide et brukerorientert og samarbeidende Norgesbibliotek. Disse to punktene anses dog som lite kontroversielle, i forhold til punktet om konsolidering.

I 2002 hadde kommunene til høring et forslag om endring i "Lov om folkebibliotek". Lovteksten var foreslått formulert slik at den enkelte kommune ikke lenger skulle være lovpålagt å ha et eget bibliotek innenfor kommunens grenser, og kravet om fagutdannet biblioteksjef var foreslått skulle tas ut. Dette forslaget vant ikke gehør, og ble avvist. Argumentene fra sentralt hold den gangen var i stor grad de samme som kommer igjen i forhold til forslaget om konsolidering av småbibliotekene. Det argumenteres med at mange av de minste bibliotekene ikke klarer å gi gode nok og tidsriktige tjenester til befolkningen. Derfor ønskes det sammenslåing av flere bibliotek, for å få sterkere og mer kompetente folkebibliotek. Det står i utredningen s. 28: "Tjenestene skal gjøres best mulig tilgjengelig for befolkningen. Gode hovedbibliotek med et bredt tjenestespekter vil være et kjernetilbud. For god tilgjengelighet trengs det også filialer, bokbusser og andre distribusjonssteder som skolebibliotek eller bibliotek i kafé eller butikk, gjerne i kombinasjon med teknologiske løsninger som utlånsautomat." Og litt lenger ned: "Det bør vanligvis finnes minst én bibliotekavdeling i hver av de kommunene som inngår i den nye organisasjonen, men hver bibliotekorganisasjon må vurdere hvilken struktur som er mest hensiktsmessig for at innbyggerne skal få et bedre bibliotektilbud." Det åpnes altså for at ikke alle kommuner trenger å ha et eget bibliotek innen sine grenser. Idealet om at alle kommuner skal ha et like godt utviklet bibliotek innen sine grenser fravikes også; noen skal ha et stort, godt utrustet hovedbibliotek, andre kan ha en filial i eget bygg eller i en butikk. Ved hjelp av mobile enheter (bokbusser), filialnett og utvidet bruk av fjernlån, mener man at alle innbyggere likevel skal få like godt bibliotektilbud, og helst bedre enn i dag, der de bor. Bibliotekutredningen unngår å bruke ordet "sentralisering" i sine formuleringer, men man må kunne slutte at en form for sentralisering, og ønske om effektivisering, av bibliotektilbudene i Norge, er en av idéene som ligger bak dette forslaget.

Siden dette forslaget om konsolidering kan oppfattes som en gjentakelse av hovedmålet med forslaget om endring i "Lov om folkebibliotek", må man slutte at sentrale myndigheter fremdeles står på sin holdning fra 2002. Forskjellen er at forslaget er tydeligere uttalt, og valget av framgangsmåte for å nå målet er av hardere substans.

Vurdering:

Biblioteksektoren vil selvfølgelig være tjent med bedre samordning og samarbeid, men konsolidering er en drastisk og usikker vei å velge. Norge kan også by på utfordringer geografisk sett i så måte.

I stedet for konsolidering burde det letes etter andre metoder å prøve først, før man går så hardt til verks. Bibliotekutredningen lover ingen økte midler eller rammeoverføringer til kommunene for å drive bedre bibliotek tjenester, bortsett fra at det skal bevilges penger til å gjennomføre selve konsolideringsprosessen, og det skal etableres et investeringsprogram for biblioteklokaler. Dette investeringsprogrammet er i forhold til nye bibliotekbygg, fornyelse av biblioteklokaler og til mobil bibliotek tjeneste. Det nevnes også at det kan bevilges penger til styrking av tjenestetilbudet i folkebibliotekene, men det understrekes at den nasjonale innsatsen ikke må redusere eiernes innsats.

Siden det ikke skal bevilges mer penger fra staten til bibliotekdrift, må man anta at man på sentralt hold mener at folkebibliotekene kan drives billigere om de slås sammen, at folkebibliotekene per i dag ikke driver effektivt nok.

Hverdagen, slik den oppleves i vår kommunes folkebibliotek, gir oss inntrykk av at biblioteket driver svært kostnadseffektivt. (Utlån pr. årsverk, 2005: Jevnaker: 19.395. Til sammenligning; Gran: 16.389. Ringerike: 12.680) Arbeidsoppgaver man ser at det kan spares tid på, er oppgaver man kunne velge å sentralisere helt i topp, i statlig regi, uten å behøve å slå sammen små folkebibliotek til større. Man tenker i første omgang på arbeidet med å registrere all ny tilvekst i databasen; også kalt katalogisering og klassifikasjon. Dette er tidkrevende arbeid, da det skal gjøres nøye og etter standarder som gjør gjenfinning mulig både lokalt i eget folkebibliotek, og ute på internett av andre, både fagfolk og lekfolk.

Gjenbruk av katalogdata kunne være enda mer utbredt om det var en statlig, sentralisert oppgave. Dette ville spare hvert enkelt folkebibliotek (og andre bibliotektyper) i hele landet for mye tidsbruk. Det hadde vært nyttig, siden personalressursen er knapp i biblioteksektoren i Norge.

Det er vanskelig å tenke seg andre arbeidsoppgaver man kan spare vesentlig tid på ved eventuell sammenslåing av bibliotek. Biblioteket skal uansett betjenes i åpningstiden med registrering av innlevering og utlån, bøker og annet materiale skal ryddes på plass, samlingen skal utvikles og stilles, materiale skal vurderes i forhold til innkjøp eller lån fra andre, fjernlån skal utføres, spørsmål skal besvares, skolene skal betjenes etter samarbeidsavtale, for å nevne noe.

Bibliotekutredningen argumenterer for konsolidering med at det er viktig at kompetanse samles, for at fagutøvelsen skal bli best mulig over hele landet. Da mener man sannsynligvis at kompetansen skal samles i hovedbiblioteket, for siden å spre fagutøvelsen fra hovedbibliotekene ut til de mindre bibliotekenheter rundt? Vi kan ikke se at det er nødvendig å samle fagpersonene på denne måten. I dagens IKT-hverdag, med telefon, internett og e-post, diskusjonsfora og blogger, er det lett å holde seg faglig oppdatert om hva som rører seg i biblioteksektoren, hvis man ønsker det og har tid. Og har man behov for å diskutere faglige problemstillinger, eller trenger hjelp til å løse vanskelige referansespørsmål, er bibliotekarkolleger noen få tastetrykk unna. Bibliotekarere samarbeider godt uten å være fysisk samlokalisert. Bibliotekarere som ønsker det, kan ha et stort, faglig nettverk selv om de arbeider alene fysisk. Et lite folkebibliotek som har fagutdannet bibliotekar i arbeidsstokken, klarer å løse de fleste referanseoppgaver like greit som et stort bibliotek, som har flere bibliotekarere i arbeidsstokken. Hovedsaken er at bibliotekarkompetansen overhodet er på

stedet. Henvendelser blir alltid ivaretatt, og svar kommer som regel innen rimelig tid. Fylkesbiblioteket har også alltid vært der, om et folkebibliotek har behov for ekstra faglig hjelp eller oppfølging.

Selv ikke med konsolidering vil man klare å få alle bibliotekenheter i Norge betjent av fagutdannede bibliotekarer enhver time av åpningstiden, uten økt bemanning. Selv i et konsolidert biblioteklandskap vil publikum måtte regne med, noen ganger, å møte ufaglært personale når de henvender seg til nærmeste bibliotek.

Et annet viktig moment er at folkebibliotekenes personale er en del av den enkelte kommunes arbeidsstokk. Bibliotekansattes kompetanse oppleves som interessant også innad i kommunens administrasjon, for eksempel i forhold til informasjonsarbeid som internett og intranett, prosjektarbeid og opplæring, for eksempel i forhold til IKT. Bibliotekansatte i konsoliderte bibliotek kan muligens bli mindre tilgjengelige for kommunen selv, når det gjelder denne typen kommunalt, administrativt arbeid.

Et konsolidert bibliotek av flere små til et større antas å ville kreve en del mer tid til administrasjon. (Felles personalmøter, utarbeidelse av planer, vaktlister med mer.) Følgelig kreves det større personalressurs for å opprettholde nivået på tjenesten, eller også må det tas av tid som nå i dag brukes til tjenesteproduksjon. Dette ses på som svært uheldig, og undergravende for virksomheten.

Et stort, konsolidert bibliotek vil sannsynligvis måtte administrere innkjøpene på en måte også, muligens etter en fordelingsplan, slik at den enkelte bibliotekenheter ikke får selvråderett eller myndighet til å kjøpe inn etter egne vurderinger fra gang til gang. En av de åpenbare fordelene de små bibliotekene utover landet har, er muligheten til å kunne ta disse beslutningene om innkjøp eller innlån raskt, og nært ved de enkelte brukerne. Det er blant annet derfor brukerorienterte tjenester er lettere å gi i de små bibliotekene, sammenlignet med hva som er mulig i de store. Og det er slik mange brukere av små bibliotek opplever at de får vel så god service i et lite bibliotek, som i et stort.

Konklusjon

Man forstår de gode intensjonene som ligger til grunn i utredningen, og at man virkelig ønsker å heve kvaliteten i biblioteksektoren i Norge. Men det er kommunene som eier folkebibliotekene og som må øke bevilgningene, hvis kvaliteten skal økes og utviklingen skyte fart. Det står i utredningen s. 30: "En organisatorisk reform, sammen med en økonomisk satsing fra bibliotekenes eiere, er nødvendig for å kunne bringe bibliotekene opp på et høyere nivå."

Og videre: "Bibliotekenes eiere skal fortsatt ha ansvar for utvikling av det enkelte bibliotek slik at det kan fylle sin plass i Norgesbiblioteket og bidra med kvalitet på samlinger og tjenester. Samtidig med den organisatoriske reformen trengs det økonomisk satsing fra bibliotekenes eiere til fornyelse og omstilling i bibliotekene for å bringe dem opp på et kvalitativt høyere nivå."

De sentrale myndigheters bidrag er altså en organisatorisk endring, der initiativet kommer fra sentralt hold. En reform som er stor og gjennomgripende og som det er vanskelig å spå utfallet av. En omorganisering uten at folkebibliotekenes eiere, kommunene, bevilger mer penger til bibliotekdrift, vil gjøre hverdagen verre, og ikke bedre, for de enkelte småbibliotekene og dermed brukerne.

Det er et viktig prinsipp at kommunene som eiere og drivere av folkebibliotekene, får råde selv over hvordan tjenesten skal organiseres og prioriteres i forhold til kommunens øvrige tjenestespekter.

Rådmannens forslag til vedtak:

Jevnaker kommune oversender følgende høringsuttalelse på "Bibliotekreform 2014":

Jevnaker kommune gir i hovedsak sin tilslutning til de satsinger som er planlagt i henhold til "Bibliotekreform 2014".

Imidlertid: Strategi for mål 2.1, planene om strukturendringer i biblioteksektoren som foreslår at folkebibliotek med færre enn 5 årsverk må konsolideres med andre bibliotek for å bli store nok i henhold til Bibliotekutredningens mål, kan vi **ikke** støtte. Vi ser ikke at bibliotekbrukerne kan vinne noe på en slik sammenslåing. Vi frykter det motsatte: At konsolideringer vil føre til en for sterk sentralisering av biblioteksektoren, og i sin tur nedlegging av små folkebibliotek som publikum har behov for og ønsker å ha i sitt lokalmiljø.

Behandling i Kommunestyret - 26.04.2007:

Vedtak i Kommunestyret - 26.04.2007:

Jevnaker kommune oversender følgende høringsuttalelse på "Bibliotekreform 2014":

Jevnaker kommune gir i hovedsak sin tilslutning til de satsinger som er planlagt i henhold til "Bibliotekreform 2014".

Imidlertid: Strategi for mål 2.1, planene om strukturendringer i biblioteksektoren som foreslår at folkebibliotek med færre enn 5 årsverk må konsolideres med andre bibliotek for å bli store nok i henhold til Bibliotekutredningens mål, kan vi **ikke** støtte. Vi ser ikke at bibliotekbrukerne kan vinne noe på en slik sammenslåing. Vi frykter det motsatte: At konsolideringer vil føre til en for sterk sentralisering av biblioteksektoren, og i sin tur nedlegging av små folkebibliotek som publikum har behov for og ønsker å ha i sitt lokalmiljø.

Utskriften er rett

POLITISK SEKRETARIAT, den 30. april 2007

May-Britt M. Johnsen

May-Britt M. Johnsen
konsulent